

Wytyczne

określające kryteria oceny wyjątkowych przypadków przekroczenia przez instytucje limitów dużych ekspozycji określonych w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 oraz czas i środki powrotu do stanu zgodności zgodnie z art. 396 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 575/2013

1. Zgodność i obowiązki sprawozdawcze

Status niniejszych wytycznych

1. Niniejszy dokument zawiera wytyczne wydane na mocy art.16 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010¹. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 właściwe organy i instytucje finansowe muszą dołożyć wszelkich starań, aby zastosować się do wytycznych.
2. W wytycznych określono stanowisko EUNB w sprawie właściwych praktyk nadzorczych w ramach Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego lub sposobu, w jaki należy stosować prawo unijne w danym obszarze. Właściwe organy w rozumieniu art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, do których wytyczne mają zastosowanie, powinny stosować się do tych wytycznych poprzez odpowiednie włączenie ich do swoich praktyk (np. poprzez zmianę swoich ram prawnych lub procesów nadzorczych), również gdy wytyczne są skierowane przede wszystkim do instytucji.

Wymogi sprawozdawcze

3. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 w terminie do (03.01.2022) właściwe organy mają obowiązek poinformować EUNB, że stosują się lub zamierzają zastosować się do niniejszych wytycznych, albo uzasadnić, dlaczego się do nich nie stosują. W razie braku powiadomienia w wyznaczonym terminie EUNB uzna, że właściwe organy nie stosują się do niniejszych wytycznych. Powiadomienia należy przekazać poprzez wysłanie formularza dostępnego na stronie internetowej EUNB na adres compliance@eba.europa.eu, z dopiskiem EBA/GL/2021/09. Powiadomienia powinny przekazywać osoby odpowiednio upoważnione do informowania o stosowaniu się do wytycznych w imieniu właściwego organu. Do EUNB należy również zgłaszać wszelkie zmiany związane ze stosowaniem się do wytycznych.
4. Powiadomienia zostaną opublikowane na stronie internetowej EUNB zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego), zmiany decyzji nr 716/2009/WE oraz uchylecia decyzji Komisji 2009/78/WE (Dz.U. L 331 z 15.12.2010, s. 12).

2. Przedmiot, zakres stosowania i definicje

Przedmiot

5. Zgodnie z mandatem udzielonym na mocy art. 396 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 w niniejszych wytycznych określono kryteria, jakie właściwe organy powinny stosować przy ocenie wyjątkowych przypadków, o których mowa w art. 396 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, oraz w sytuacji, gdy właściwy organ zezwala instytucji na przekroczenie limitów przewidzianych w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013. Niniejsze wytyczne zawierają też kryteria, które właściwe organy powinny stosować w celu określenia odpowiedniego terminu na powrót przez instytucję do stanu zgodności z limitami dużych ekspozycji określonymi w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, oraz środki, jakie należy podjąć, aby zapewnić szybki powrót do stanu zgodności z tymi limitami.
6. W niniejszych wytycznych określono ponadto dodatkowe informacje, które należy przekazać właściwemu organowi, zgłaszając naruszenie limitu dotyczącego dużych ekspozycji zgodnie z art. 396 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Zakres stosowania

7. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do oceny przez właściwe organy wyjątkowych przypadków, o których mowa w art. 396 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013. Dotyczą one również sposobu, w jaki właściwe organy mogą wyznaczyć termin uznany za odpowiedni na powrót do stanu zgodności, oraz środków, które należy podjąć w celu zapewnienia terminowego powrotu instytucji do stanu zgodności, w tym przedłożenia planu powrotu do stanu zgodności.
8. Niniejsze wytyczne nie mają zastosowania do przypadków określonych w art. 395 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, o ile instytucja spełnia określone w nim warunki.

Adresaci

9. Niniejsze wytyczne są skierowane do właściwych organów zdefiniowanych w art. 4 pkt 2 ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 oraz do instytucji finansowych zdefiniowanych w art. 4 pkt 1 rozporządzenia nr 1093/2010.

Definicje

10. Terminy użyte i zdefiniowane w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013 i dyrektywie 2013/36/UE mają takie samo znaczenie w niniejszych wytycznych, o ile nie określono inaczej.

3. Wdrożenie

Data rozpoczęcia stosowania

11. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie od dnia 1 stycznia 2022 r.

4. Wyjątkowe przypadki naruszenia limitów dużych ekspozycji, terminy i środki służące powrotowi do stanu zgodności

12. Na podstawie informacji podanych w zgłoszeniu naruszenia limitów dużych ekspozycji zgodnie z art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, informacji, o których mowa w sekcji 4.2, oraz innych informacji dostępnych właściwemu organowi, organ ten powinien przeprowadzić ocenę według kryteriów określonych w sekcji 4.1 niniejszych wytycznych.
13. Właściwy organ powinien poinformować instytucję o okresie wyznaczonym na rozwiązanie problemu naruszenia limitów określonych w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, po przednim ustaleniu odpowiedniego okresu zgodnie z sekcją 4.3 niniejszych wytycznych.

4.1 Kryteria umożliwiające określenie wyjątkowych przypadków, o których mowa w art. 396 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013

14. Naruszenie limitów określonych w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 należy zawsze traktować jako przypadek wyjątkowy.
15. W celu oceny sytuacji, w której instytucja przekroczyła limity określone w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, właściwy organ powinien poddać ocenie co najmniej następujące aspekty:
 - a. częstotliwość i liczbę naruszeń,
 - b. przewidywalność naruszenia,
 - c. przyczyny niezależne od instytucji, które nie pozwoliły zapobiec naruszeniu.

Częstotliwość i liczba naruszeń

16. Właściwy organ powinien ocenić, czy naruszenie przez instytucję limitów określonych w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 stanowi zdarzenie rzadkie. W ocenie tej należy uwzględnić wszelkie wcześniejsze przypadki naruszenia przez instytucję wynikające z tej samej przyczyny, wywołane tym samym zdarzeniem lub dotyczące tego samego klienta bądź grupy powiązanych klientów.
17. Jeżeli w ciągu 12 miesięcy od zgłoszenia pierwszego naruszenia instytucja zgłosi drugie naruszenie dotyczące tego samego klienta lub grupy powiązanych klientów co pierwsze naruszenie, właściwy organ może zdecydować, że zdarzenie to nie może zostać uznane za rzadkie. Również jeżeli w ciągu 12 miesięcy od zgłoszenia pierwszego naruszenia instytucja zgłosi drugie naruszenie, którego przyczyna jest taka sama jak w przypadku pierwszego

naruszenia, właściwy organ może zdecydować, że zdarzenie to nie może zostać uznane za rzadkie.

18. Jeżeli w ciągu ostatnich 12 miesięcy instytucja zgłosiła dwa naruszenia limitów dużych ekspozycji, dotyczące różnych klientów lub grupy powiązanych ze sobą klientów, wynikające z różnych przyczyn lub wywołane przez różne zdarzenia, właściwe organy mogą zdecydować, że kolejne naruszenie (lub naruszenia), choć niepowiązane z innymi, nie może zostać uznane za zdarzenie rzadkie.

Przewidywalność naruszenia

19. Właściwy organ powinien ocenić, czy dane naruszenie można byłoby przewidzieć, gdyby instytucja stosowała właściwe i skuteczne zarządzanie ryzykiem zgodnie ze swoimi obowiązkami wynikającymi z art. 393 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 i wytycznych EUNB w sprawie zarządzania wewnętrznego².
20. Właściwy organ powinien również przeanalizować, czy instytucja mogła przewidzieć naruszenie, korzystając z dostępnych informacji.
21. W przypadku wystąpienia identycznych lub podobnych naruszeń, do których doszło w innych instytucjach i które można przypisać tej samej przyczynie, właściwy organ może stwierdzić, że naruszenie było spowodowane nieprzewidywalnym zdarzeniem.

Przyczyny niezależne od instytucji uniemożliwiające uniknięcie naruszenia

22. Właściwy organ powinien ocenić, czy do naruszenia doszło z przyczyn niezależnych od instytucji. Założenie takie można przyjąć co najmniej w następujących przypadkach:
 - a. Nieoczekiwane i znaczne zmniejszenie funduszy własnych instytucji, w tym ze względu na wpływ istotnych zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym, takich jak oszustwo zewnętrzne, klęska żywiołowa lub pandemia, które nie wynikają z nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontroli wewnętrznej instytucji.
 - b. W przypadkach, gdy ekspozycja (całkowicie lub częściowo) zwolniona przestaje kwalifikować się do takiego zwolnienia ze względu na decyzję strony trzeciej, której instytucja nie mogła przewidzieć ani jej zapobiec.
 - c. Orzeczenie sądu lub decyzja administracyjna, które prowadzą do odmiennej interpretacji obowiązujących ram regulacyjnych dotyczących dużych ekspozycji, w przypadku gdy instytucja nie miała wystarczającego czasu na ich wdrożenie, tak aby zapobiec naruszeniu limitów określonych w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.
 - d. Połączenie kontrahentów/klientów lub przejęcia między kontrahentami/klientami, jednak wyłącznie w przypadkach, gdy instytucja nie miała wiedzy o przedmiotowym połączeniu lub przejęciu lub nie mogła ich przewidzieć, aby zapobiec naruszeniu.

² Wytyczne EUNB w sprawie zarządzania wewnętrznego EBA/GL/2021/05.

23. Naruszenie spowodowane niewłaściwym stosowaniem lub błędną interpretacją zasad ramowych dotyczących dużych ekspozycji nie powinno, co do zasady, kwalifikować się jako przyczyna pozostająca poza kontrolą instytucji.
24. Jeżeli właściwe organy uznają, że naruszenie nie podlega kryteriom określonym w niniejszej sekcji, nie powinny przyznawać okresu dłuższego niż trzy miesiące na powrót do stanu zgodności z limitami dotyczącymi dużych ekspozycji.

4.2 Informacje udzielane właściwym organom w przypadku naruszenia limitów dużych ekspozycji

25. Zgłaszając wartość ekspozycji przekraczającą limity dużych ekspozycji określone w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 zgodnie z art. 396 ust. 1 tego rozporządzenia, a także aby ułatwić właściwemu organowi ocenę tej wartości, instytucja powinna niezwłocznie przedstawić co najmniej następujące informacje:
 - a. wielkość przekroczenia i stopień naruszenia w odniesieniu do kapitału Tier I;
 - b. nazwę klienta, którego dotyczy naruszenie, oraz, w stosownych przypadkach, nazwę grupy powiązanych klientów, których dotyczy naruszenie;
 - c. datę wystąpienia naruszenia;
 - d. opis dostępnego zabezpieczenia (nawet jeżeli nie kwalifikuje się ono do ograniczenia ryzyka kredytowego), jeżeli takie zabezpieczenie istnieje;
 - e. szczegółowe wyjaśnienie przyczyn naruszenia;
 - f. działania naprawcze wdrożone lub planowane;
 - g. szacowany czas niezbędny do powrotu do stanu zgodności z limitami dużych ekspozycji.
26. Właściwy organ powinien zwrócić się o dodatkowe informacje i wyjaśnienia, jeżeli uzna, że dostarczone informacje nie są wystarczająco szczegółowe, aby umożliwić kompleksową ocenę konkretnych okoliczności naruszenia.

4.3 Kryteria pozwalające określić odpowiedni czas na powrót do stanu zgodności z limitami określonymi w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013

27. Po przeprowadzeniu oceny naruszenia zgłoszonego przez instytucję zgodnie z sekcją 4.2 niniejszych wytycznych właściwy organ powinien podjąć decyzję w sprawie odpowiedniego czasu na powrót do stanu zgodności z limitami określonymi w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.
28. Właściwy organ nie powinien przyznawać instytucji okresu dłuższego niż trzy miesiące na usunięcie naruszenia, jeżeli stwierdzi, że miało ono charakter powtarzalny, lub gdy skala naruszenia może mieć potencjalnie poważny wpływ na sytuację finansową instytucji.

29. W przypadkach gdy właściwy organ podejmie decyzję o przyznaniu instytucji okresu dłuższego niż trzy miesiące na usunięcie naruszenia i powrót do stanu zgodności z limitami określonymi w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, czas uznany przez właściwy organ za wystarczający powinien być współmierny do szybkiego przywrócenia zgodności z limitami.
30. W każdym przypadku czas na powrót do stanu zgodności nie powinien być dłuższy niż jeden rok. W wyjątkowych przypadkach, gdy szczególne okoliczności naruszenia oraz środki przewidziane w planie powrotu do stanu zgodności, o którym mowa w sekcji 4.4, uzasadniają inne postępowanie, właściwy organ może przyznać okres przekraczający jeden rok na usunięcie naruszenia. Przypadki takie nie powinny jednak stanowić normy.
31. Podejmując decyzję o odpowiednim czasie na powrót do stanu zgodności, właściwy organ powinien w swojej ocenie uwzględnić co najmniej następujące elementy:
- a. wcześniejsze naruszenia w danej instytucji;
 - b. niezwłoczność powiadomienia o naruszeniu;
 - c. powód lub powody naruszenia;
 - d. systemowy charakter, złożoność i skalę naruszenia;
 - e. potencjalny wpływ na ogólną sytuację finansową instytucji;
 - f. ogólną koncentrację ryzyka w portfelu bankowym instytucji w odniesieniu do różnych kontrahentów;
 - g. rodzaj klienta lub grupy powiązanych ze sobą klientów oraz ich wiarygodność kredytową;
 - h. środki już wdrożone w celu likwidacji naruszenia.

Wcześniejsze naruszenia w danej instytucji

32. Właściwy organ powinien wziąć pod uwagę wszelkie wcześniejsze naruszenia ze strony danej instytucji oraz zakres środków przyjętych w celu powrotu do stanu zgodności w tych przypadkach. Ponadto w przypadku powtarzających się naruszeń powinien on w szczególności ocenić, czy nowe naruszenie jest spowodowane tą samą przyczyną co naruszenia stwierdzone wcześniej.

Niezwłoczność powiadomienia o naruszeniu lub o działaniach naprawczych zmierzających do przywrócenia stanu zgodności

33. Jeżeli instytucja nadmiernie zwleka z powiadomieniem o naruszeniu, właściwy organ może rozważyć wyznaczenie jej krótszego terminu na powrót do stanu zgodności.

Przyczyna lub przyczyny naruszenia bądź jego powtarzalny charakter, złożoność i skala

34. Właściwy organ powinien ocenić przyczyny naruszenia oraz oszacować perspektywę czasową i prognozowaną istotność potencjalnych skutków dla instytucji.
35. Właściwy organ może wymagać dodatkowych informacji i zwracać się o nie, jeżeli przyczyny naruszenia są złożone.

Ogólna sytuacja finansowa instytucji

36. Właściwy organ powinien zbadać, czy instytucja spełnia regulacyjne wymogi kapitałowe (współczynnik CET 1, współczynnik Tier 1, łączny współczynnik kapitałowy) znacząco powyżej poziomu minimalnego.

Ogólna koncentracja ryzyka w portfelu bankowym instytucji w odniesieniu do różnych kontrahentów

37. Właściwy organ powinien zbadać adekwatność praktyk zarządzania ryzykiem stosowanych przez instytucję oraz jej podejście do dywersyfikacji.

Rodzaj klienta i jego zdolność kredytowa

38. Właściwy organ powinien wziąć pod uwagę rodzaj kontrahenta i jego zdolność kredytową. Powinien ocenić, czy ewentualne niewykonanie zobowiązania przez danego klienta lub grupę powiązanych ze sobą klientów oraz wynikające z tego straty mogą potencjalnie obniżyć regulacyjne współczynniki kapitałowe poniżej wymogów minimalnych.

Środki już wdrożone w celu likwidacji naruszenia

39. Właściwy organ powinien zbadać środki już wdrożone przez instytucję, zwłaszcza w świetle faktu, że niektóre z nich mogą ostatecznie ułatwić szybki powrót do stanu zgodności.

4.4 Środki, które należy podjąć w celu zapewnienia szybkiego powrotu instytucji do stanu zgodności z limitami określonymi w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013

40. W przypadku gdy właściwy organ przyznał instytucji okres dłuższy niż trzy miesiące na powrót do stanu zgodności z limitami określonymi w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, instytucja przedstawia plan szybkiego powrotu do stanu zgodności.

41. Plan ten powinien zawierać co najmniej następujące elementy:

- a. środki mające na celu zmniejszenie danej ekspozycji (danych ekspozycji);
- b. środki umożliwiające, w razie potrzeby, zwiększenie funduszy własnych instytucji;
- c. środki służące wzmocnieniu wewnętrznych procesów zarządzania ryzykiem i ich kontroli;
- d. wszelkie niezbędne zmiany w polityce zgodności instytucji;
- e. odpowiednie procedury zapewniające terminowe wdrożenie środków;
- f. szczegółowy harmonogram wdrażania środków, w tym planowany termin powrotu do stanu zgodności.

42. Środki zaproponowane przez instytucję powinny zawierać opis wszelkich przewidywalnych zagrożeń lub przeszkód dla skutecznego i szybkiego wykonania planu powrotu do stanu zgodności.

43. Właściwy organ powinien ocenić adekwatność, wystarczalność i wykonalność środków zapewniających szybki powrót do stanu zgodności w sposób stabilny i ciągły, a także ocenić, czy szczegółowe ramy czasowe są odpowiednie i osiągalne.
44. Jeżeli właściwy organ ma poważne wątpliwości dotyczące środków, powinien niezwłocznie poinformować o tym instytucję.
45. Instytucja ma obowiązek niezwłocznie poinformować właściwy organ, jeżeli niektóre z przewidzianych środków nie mogą zostać zrealizowane zgodnie z planem. Właściwy organ powinien ściśle monitorować wdrażanie środków, aby zapewnić skuteczny i szybki powrót do stanu zgodności. W szczególności powinien nadzorować, czy poszczególne etapy zostały w pełni zrealizowane. Jeżeli instytucja nie zrealizuje jednego z tych etapów, właściwy organ powinien zażądać od niej odpowiedniego usunięcia uchybień.
46. Częstość i zakres monitorowania prowadzonego przez właściwy organ powinny być odpowiednie i proporcjonalne do przyczyny i skali naruszenia, jego potencjalnego wpływu na instytucję oraz specyfiki planu powrotu do stanu zgodności i środków podjętych w okresach krótszych niż trzy miesiące. Należy również uwzględnić zmiany w zakresie danej ekspozycji lub danych ekspozycji, w oparciu o regularne informacje przekazywane przez instytucję. W każdym przypadku, kiedy zachodzi taka konieczność, właściwy organ powinien zwrócić się o dodatkowe informacje.
47. Właściwy organ powinien zdecydować i zakomunikować instytucji, czy powinna ona przeprowadzić audyt wewnętrzny lub zewnętrzny dotyczący procesów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem, którego wyniki powinny zostać przekazane zarówno organowi zarządzającemu instytucji, jak i właściwemu organowi.
48. Właściwy organ powinien dysponować standardową i udokumentowaną procedurą zawierającą jasne instrukcje opisujące kroki niezbędne do monitorowania, czy instytucje, które zgłosiły naruszenie, szybko przywróciły stan zgodności.
49. Instytucje powinny zapewnić, zgodnie z wytycznymi EUNB w sprawie zarządzania wewnętrznego, aby ich organ zarządzający nadzorował i monitorował wdrażanie podjętych środków, które zapewniają należyty i szybki powrót do stanu zgodności z limitami określonymi w art. 395 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.